

**Lista za provjeru
studija o
strateškoj procjeni
uticaja na okoliš**

WWF u suradnji sa partnerima iz Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Srbije i Turske provodi projekt „Civilno društvo zagovara ekološki prihvatljiv društveno – ekonomski razvoj“ (CO-SEED). CO-SEED ima za cilj pridonijeti upravljanju prirodnim resursima na održiv način podržavanjem poboljšanih regulatornih okvira te osiguravanjem veće transparentnosti i uključenosti organizacija civilnog društva u donošenju odluka. CO-SEED se fokusira na unaprjeđenje zakonodavnog okvira koji regulira Procjenu utjecaja na okoliš i Stratešku procjenu utjecaja na okoliš angažiranjem regionalne mreže organizacija civilnog društva i medija koji su informirani i zainteresirani za održivi okolišni razvoj. Kao dio ovog projekta CO-SEED i regionalna partnerska mreža organizacija civilnog društva pripremili su ovu listu. Lista je kreirana kako bi pomogla zainteresovanim građanima, predstavnicima organizacija civilnog društva i vladinim službenicima, koji odlučuju o valjanosti Strateške procjene utjecaja na okoliš tako što im daje komplet pitanja na koja dobra strateška procjena okoliša može dati odgovore.

Uvod	6
O listi	10
Kako koristiti ovu listu	14
Elementi za procjenu	
Opis politike, plana ili programa	18
Razmatranje alternativa	23
Opis okoliša na koju može utjecati politika, plan ili program	27
Opis mogućih značajnih posljedica politike, plana ili programa	30
Opis mjera ublažavanja	34
Korisni izvori	38

UVOD

Strateška procjena utjecaja na okoliš (SPUO, eng. SEA) je proces identificiranja budućih posljedica predloženih politika, planova i programa kako bi se osiguralo da se pri strateškom odlučivanju integriraju okolišne implikacije sa društvenim i ekonomskim pitanjima. Kao što je Međunarodna asocijacija za procjenu uticaja (IAIA) pojasnila, ovaj proces informira one koji planiraju i donose odluke te zainteresovanu javnost o održivosti strateških odluka, olakšava potragu za najboljom alternativom i osigurava proces demokratskog odlučivanja.

SEA treba provoditi od najranijih faza strateškog donošenja odluka kako bi se pomoglo pri formuliranju politika, planova i programa, u cilju osiguravanja pametnog upravljanja prirodnim resursima i zaštite okoliša. Prema tome, ovo je neprekidan, učestao i prilagodljiv proces čiji je rezultat identificiranje alternative koja je najprikladnija za osiguranje dugoročne održivosti okoliša. Kada se pravilno provodi, ovaj proces također olakšava transparentnost i inkluzivnost, širi demokratske vrijednosti i povećava sudjelovanje javnosti u razvoju društva.

Iako se detalji o procedurama SEA razlikuju među državama, zahvaljujući različitim regulatornim okvirima, proces se može podijeliti u tri glavne faze:

1. Utvrđivanje ciljeva procesa SEA zajedno sa ključnim zainteresiranim subjektima, uključujući identificiranje sadržaja procjene te značajna pitanja vezana za prijedlog i glavne alternative, koristi se termin 'scoping';
2. Priprema cjeloukupne analize mogućih značajnih utjecaja na okoliš i kako se ti utjecaji mogu ublažiti, rezultat toga je okolišna studija;
3. Javne konsultacije o zaključcima studije i konačno donošenju odluke.

Svrha studije o strateškoj procjeni utjecaja na okoliš (SEA studija) je osiguravanje dokaza koji će upotpuniti donošenje odluka kroz analizu potencijalnih posljedica i rizika predloženih politika, planova i programa, kao i predlaganje mjera za izbjegavanje, ublažavanje ili naknadu mogućih štetnih utjecaja na okoliš. Stoga, SEA studija treba pružiti stručne, cjeloukupne i objektivne

savjete o tome je li vjerovatni utjecaj predložene politike, plana ili programa na okoliš na prihvatljivom nivou.

Procjena kvalitete takve studije nije isključivo zadatak nadležnog javnog organa odgovornog za konačno donošenje odluke. Stručnjaci i zainteresirana javnost, uključujući i nevladine organizacije, mogu i trebaju sudjelovati u diskusiji o informacijama i zaključcima koji su prezentirani u SEA studiji. Na ovaj način se provjerava i poboljšava kvalitet studije te određuje mogućnost korištenja studije kao osnovu za strateško donošenje odluka.

O LISTI

Okolišne studije su često vrlo opsežni dokumenti. Ponekad ih je potrebno pročitati više puta kako bi ispravno prosudili ispunjavaju li namijenjenu svrhu objektivne i nepristrane procjene utjecaja predložene politike, plana ili programa na okolinu. Za one koji se ne bave okolišnim procjenama, kao što su nevladine organizacije i članovi lokalne zajednice, može biti teže da dođu do informacija koje su predstavljene u takvim studijama i da daju konstruktivnu povratnu informaciju. To može dovesti do pogrešne percepcije da oni nisu vjerodostojni partneri u konsultaciji te se njihovi komentari i mišljenja odbacuju ili nisu traženi.

Postoji niz dokumenata koji su već dostupni, a cilj im je olakšati pripremu i reviziju okolišnih studija. Većina njih je usmjerena prema stručnjacima i zakonodavcima pa se samo jedan manji dio fokusira na one koji nisu stručnjaci u tom području,

a žele iznijeti svoje mišljenje na najbolji mogući način. Kako bi ovo promijenili, ovaj dokument je namijenjen da usmjeri osobe koje su zainteresirane da se aktivno uključe u donošenje odluka prilikom strateške procjene utjecaja na okoliš. Nevladine organizacije i lokalno stanovništvo bi trebali koristiti ovaj dokument kako bi uvidjeli jesu li svi važni aspekti utjecaja na okoliš uključeni u studiju.

Ova lista se bazira samo na znanstvenoj i tehničkoj adekvatnosti okolišne studije. Ona nije instrument za ocjenjivanje pomoću kojeg će se odrediti 'ocjena' kvalitete procjene. Lista pruža smjernice za zainteresiranu javnost kako bi dali visokokvalitetnu povratnu informaciju o okolišnoj studiji. Odgovaranjem na komplet pitanja čitatelji bi trebali moći zaključiti koji dijelovi studije nisu u skladu sa standardima najboljih praksi i koje informacije nedostaju ili nisu pravilno procijenjene. Na taj način, recenzenti mogu formulirati konstruktivnu i vjerodostojnu

povratnu informaciju koju bi podijelili prilikom javnih konsultacija.

Usklađenost sa nacionalnim zakonodavnim okvirom, najboljim međunarodnim praksama ili bilo kojim drugim zahtjevima nisu obuhvaćeni u ovom dokumentu. Evaluacija kvalitete, transparentnosti i inkluzivnosti procesa donošenja zakona, koji je utjelovljen u načelima sudjelovanja javnosti i relevantnim nacionalnim okvirima i međunarodnim konvencijama, također nisu obuhvaćeni u ovom dokumentu. Međutim, to ne znači da evaluiranje ovih aspekata nije bitno ili da bi se trebali zanemariti. Pravilna implementacija oba dokumenta je oznaka dobre prakse prilikom procesa donošenja odluka i predlaže se da ocjenjivači studije o okolišu uzmu u obzir sve dokumente.

KAKO KORISTITI OVU LISTU

U svrhu razumljivosti i lakoće praćenja SEA studije, ova lista je podijeljena na specifične fragmente posvećene najvažnijim dijelovima okolišne studije. Važnost ovih dijelova je objašnjena ispod svakog naslova, popraćenog setom pitanja na koja treba kvalitativno odgovoriti nakon što se studija pročita. Neki od mogućih odgovora su:

Nije primjenjiv.

Ovaj odgovor je prikladan u slučajevima gdje su pitanja specifična za jedan tip razvoja ili tehnologije, koji nisu tema SEA studije koju se procjenjuje. Ova pitanja nemaju utjecaja u strateškoj procjeni ukupne kvalitete studije.

U potpunosti zadovoljava praksu.

Ovaj odgovor ukazuje da su pružene informacije koje bi odgovarale na relevantna pitanja dobro objašnjene, utemeljene na prikladnim podacima i drugim informacijama, te mogu biti korištene kao baza za donošenje odluka o razvoju. Ovakvi podaci moraju odgovarati trenutnim podacima, biti razumljivi i relevantni za temu diskusije; sa pravilno navedenim službenim izvorima i citiranim studijama koje su dostupne za prikaz.

Djelomično zadovoljava ispravnu praksu.

Ovaj odgovor ukazuje da nema dovoljno prikupljenih informacija ili analiza u SEA studiji kako bi se u potpunosti odgovorilo određeno pitanje; studija ne uzima u obzir sve važne podatke ili ažurirane informacije, tako da prije donošenja bilo kakvih odluka o razvoju ove procjene bi se trebale poboljšati.

Ne zadovoljava ispravnu praksu.

Ovaj odgovor ukazuje na značajno odstupanje od smisla studije o strateškoj procjeni utjecaja na okoliš, podižući ozbiljnu zabrinutost o kvaliteti odluke koja se može donijeti na temelju informacija koje su predstavljene u studiji. On podrazumijeva da ovi dijelovi studije moraju biti ponovo procijenjeni ili poboljšani sa više podataka prije nego što se može donijeti odluka.

Prije čitanja studije o strateškoj procjeni utjecaja na okoliš, recenzenti bi se trebali upoznati sa listom kako bi razumjeli koja vrsta informacija im je potrebna. Dok se čita okolišna studija, pitanja na svaki odgovor bi se trebala zabilježiti koristeći kvalitativne opise koji se prethodno spominju. Također se preporučuje zabilješka dojmova, pitanja i briga koje se javljaju sa procjenom svakog pitanja kako bi se bolje formulirali komentari na studiju. Nakon odgovaranja svih pitanja, trebala bi biti napravljena sintetizirana povratna informacija koja bi se dostavila kompetentnim vlastima tijekom javnih konsultacija. Važno je zapamtiti da osim što osigurava kritičku procjenu studije, ova lista može pomoći u prepoznavanju pozitivnih primjera i ispravnih praksi. Recenzenti bi ih trebali uključiti u svom komentaru jer su oni važni kako bi se istakli visoki standardi i dobre prakse u kontekstu aktivnosti koje poduzimaju.

OPIS POLITIKE, PLANA ILI PROGRAMA

Detaljna i opsežna prezentacija planirane politike, plana ili programa je važna kako bi se na pravi način procijenili mogući utjecaji. Važno je razumijeti smisao politike, plana ili programa kako bi se utvrdila važnost koju ima za cjeloukupno društvo te kako se uklapa sa drugim ciljevima kako bi se zadovoljio održivi razvoj i očuvanje okoliša.

- 1 Jesu li opisani svrha, glavni cilj i očekivani ishodi predložene politike, plana ili programa?
- 2 Je li opisana povezanost predložene politike, plana ili programa sa drugim politikama, planovima ili programima?
- 3 Je li SEA studija opisuje opći pristup procjene, uključujući proceduru i integraciju u proces planiranja?
- 4 Jesu li ključne teme okoliš i/ili održivi razvoj te popratna pitanja koja će biti razmatrana u studiji jasno prepoznate i podržane referencama iz službenih dokumenata?
- 5 Jesu li utvrđeni ključni utjecaji na okoliš na koje će se fokusirati SEA studija, uzimajući u obzir stavove ključnih zainteresiranih subjekata?
- 6 Je li objašnjen razlog eliminacije ukoliko su neki od problema vezani okoliš eliminirani (tj. nisu uzeti u obzir) iz fokusa SEA studije?
- 7 Je li identificiran i prikazan na mapi teritorijalni djelokrug SEA studije (tj. područja na koja vjerovatno utiče politika, plan ili program)?
- 8 Jesu li identificirani potencijalni prekogranični utjecaji predložene politike, plana ili programa?

RAZMATRANJE ALTERNATIVA

Procjena alternativnih opcija razvoja je veoma važna za uspjeh u procesu donošenja odluka te od ključnog značaja za djelotvornu stratešku procjenu utjecaja na životnu sredinu. Razmatranje više različitih opcija koje ispunjavaju isti cilj moglo bi osigurati da se izabere najbolja moguća opcija, što dovodi do smanjenja rizika za okoliš i društvo. Alternativne opcije obuhvaćaju različite lokacije, veličine, tehnologiju, dizajn i operacijske procedure kao i alternativu bez akcije (sa nula akcije). Ona ne podrazumijeva samo predstavljanje osnove/trenutne situacije nego pruža kratak pregled buduće situacije zasnovane na evoluciji osnovnih uvjeta bez realizacije predložene politike, plana ili programa. Pravilna procjena alternative uključuje njihov opis, prezentaciju o njihovim ekološkim implikacijama i objašnjenje o prihvatanju ili odbacivanju alternative.

- 1 Jesu li detaljno opisane sve alternative, zajedno sa njihovim utjecajima na okoliš, predložene politikom, planom ili programom?
- 2 Je li opisan proces izrade politike, plana ili programa, uključujući objašnjenje razloga zbog kojih je izabrana predložena alternativa?
- 3 Je li se razmatrane alternative i njihovi utjecaji na okoliš uspoređuju sa alternativom "bez akcije" i sa predloženom politikom, planom ili programom?
- 4 U slučaju da studija preporuči novu alternativnu opciju, je li jasno objašnjen razlog za odustajanje od prvobitno predložene alternative?

OPIS OKOLIŠA
NA KOJI MOŽE UTJECATI
POLITIKA, PLAN ILI PROGRAM

- 1 Je li opisano postojeće stanje životne sredine?
- 2 Jesu li ažurirani pouzdani znanstveni podaci korišteni za osnovnu analizu u SEA studiji i jesu li date reference?
- 3 Jesu li jasno naglašeni podaci koji nedostaju i potencijalne nejasnoće?
- 4 Jesu li analizirani prošli i sadašnji trendovi ključnih pitanja o okolišu, uključujući faktore koji utječu na te trendove?
- 5 Je li procjenjena i opisana buduća evolucija ključnih pitanja o okolišu bez primjene politike, plana ili programa?
- 6 Obuhvaćaju li osnovne analize u SEA studiji cjelokupno potencijalno pogođeno područje koje je utvrđeno tijekom prve faze SEA studije? Čak i u slučajevima gdje je ovo područje šire od administrativnih i/ili fizičkih granica, kao što su nacionalne granice, politike, plana ili programa?

Prikladna procjena utjecaja je moguća samo ako postoji opsežna i ažurirana analiza postojećih uvjeta u okolišu gdje će se odvijati razvoj. Posebno je važno da se osiguraju detaljne informacije o postojećem biodiverzitetu i ekosustavima jer će one poslužiti pri izradi mjera za smanjenje posljedica i cjelokupnom odlučivanju ukoliko predloženi plan/program bude usvojen. Naime, jedan od ciljeva poduhvata okolišne procjene je osigurati da nema neto gubitka u biodiverzitetu ili nepopravljive štete unutar ekosustava. Biodiverzitet i ekosustavi moraju biti očuvani kako bi se osiguralo da oni prežive, nastave pružati dobrobiti, vrijednosti i prednosti za sadašnje i buduće generacije.

OPIS MOGUĆIH ZNAČAJNIH
POSLJEDICA POLITIKE,
PLANA ILI PROGRAMA

Evaluacija utjecaja treba da bude proces zasnovan na kvalitetnim podacima o osnovnim uslovima i identifikaciji svih potencijalno značajnih efekata predložene politike, plana ili programa. Utjecaje na životnu sredinu treba opisati što preciznije. Njihov značaj se procjenjuje pitanjem da li je utjecaj prihvatljiv u ekološkom i društvenom kontekstu predložene politike, plana ili programa, uključujući razmatranje osnovnih uslova, alternativnih opcija razvoja, direktnih utjecaja i kumulativnih efekata sa drugim postojećim i planiranim razvojem. Kriterij i izvori standarda kvaliteta koji se koriste u procjeni moraju biti jasno prezentirani, a racionalne i ocjene vrijednosti koje se koriste prilikom određivanja značaja moraju biti u potpunosti opisane. U slučajevima kada su osnovne informacije nepotpune ili postoji neizvjesnost u pogledu posljedica, prilikom određivanja značaja posljedica treba poduzeti preventivni pristup.

1 Jesu li u SEA studiji objašnjeni mogući sukobi i/ili sinergija, koja se može javiti prilikom određivanja ključnih problema održivog razvoja, između ciljeva zaštite okoliša i drugih postojećih strategija? Jesu li ciljevi politike, plana ili programa identificirani i opisani?

2 Je li opisan niz posljedica do kojih može doći primjenom politike, plana ili programa na glavne okolišne probleme?

3 Jesu li uzete u obzir sve vrste posljedica, tj. direktne, indirektno, sekundarne, kratkoročne, srednjoročne, dugoročne, trajne, privremene, pozitivne, negativne i kumulativne posljedice?

4 Jesu li analizirane moguće prekogranične posljedice?

5 Jesu li posljedice jasno okarakterizirane (npr. priroda posljedice, značaj, vjerovatnoća, obujam, učestalost, trajanje i mogućnost preokreta) sa jasnim objašnjenjem o izvorima standarda kvalitete, obrazloženjima, pretpostavkama i procjenom o vrijednostima za takvu karakterizaciju?

6 Jesu li posljedice izmjerene i jasno podržane dokazima kao što su reference na istraživanja, diskusije ili konsultacije?

7 Je li jasno opisana procjena utjecaja potkrijepljena kalkulacijama, primjerima, referencama, sa izvorima standarda kvaliteta, obrazloženjima, pretpostavkama i procjenom o vrijednosti?

- 8 Jesu li isključene iz evaluacije posljedice na bilo koji ključni okolišni problem, i jesu li jasno objašnjeni razlozi izostavljanja?
- 9 Jesu li neki dijelovi politike, plana ili programa isključeni iz evaluacije, i jesu li razlozi za takvo izostavljanje jasno objašnjeni?
- 10 Jesu li jasno opisane metode, pristupi, tehnike i alati za procjenu utjecaja?
- 11 Jesu li opisane potencijalne nejasnoće u procjeni utjecaja, uključujući i očekivani efekat koji mogu imati na objektivno odlučivanje?
- 12 Ako se u procjeni utjecaja koriste neke pretpostavke, jesu li jasno obrazložene (npr. primjeri utjecaja sličnih aktivnosti u drugim područjima/zemljama i reference iz literature)?
- 13 Jesu li zaključci i preporuke SEA studije nepristrasne, jasne i izričito opisuju: (i) šta se preporučuje, (ii) zašto se preporučuje, (iii) koje su akcije potrebne i (iv) tko treba da ih obavlja?

OPIS MJERA UBLAŽAVANJA UTJECAJA NA OKOLIŠ I MONITORING

Svrha strateške procjene utjecaja na okoliš je predvidjeti bitne okolišne i društvene utjecaje predloženog razvoja kako bi se osiguralo da nema neto gubitka unutar biodiverziteta ili nepopravljive štete u ekosustavima. Zbog toga su mjere ublažavanja ključni element dobre procjene utjecaja. Pravilno razmatrano ublažavanje uvijek prati sljedeću hijerarhiju:

- I Izbjegavanje nepovratnih gubitaka biodiverziteta/oštećenja u ekosustavima uzimajući u obzir alternative za predloženi razvoj što može dovesti do potpunog napuštanja predložene ideje.
- II Minimaliziranje gubitaka biodiverziteta/oštećenja u ekosustavima tražeći alternativna rješenja koja mogu dovesti do potpune promjene politike, plana ili programa ili redizajniranja nekih od njegovih dijelova.
- III Smanjenje neizbježnih utjecaja kroz različite mjere ublažavanja kako bi se obnovili resursi biodiverziteta i ekosustava.
- IV Nadoknada za neizbježne gubitke osiguravajući zamjene slične biodiverzitetne vrijednosti.

Mjere ublažavanja su usvojene samo onda kada nije moguće izbjeći utjecaje kroz alternativna rješenja ili promjene na dizajnu predložene politike, plana ili programa. Predložene mjere ublažavanja treba podržati dokazima o njihovoj prikladnosti i djelotvornosti, uključujući demonstraciju uspješnosti i popratnih pojava u sličnim slučajevima. Predanost nosioca pripreme politike, plana i/ili programa prema implementaciji mjera ublažavanja i nadoknade mora biti izražena, ako je moguće, sa vremenskim okvirom i troškovima koje ih prate.

- 1 Jesu li jasno definirane mjere za sprječavanje, smanjenje i/ili nadoknađivanje bilo kakvih značajnih štetnih posljedica predviđenih SEA studijom?
- 2 Jesu li identificirani utjecaji koji se ne mogu ublažiti?
- 3 Jesu li mjere ublažavanja jasno povezane sa identificiranim utjecajima, uključujući i prekogranične (tj. je li jasno koji će utjecaji biti ublaženi određenom mjerom)?
- 4 Je li odgovornost za implementaciju mjera za ublažavanje jasno određena?
- 5 Je li plan nadgledanja razrađen u SEA studiji?

- 6 Jesu li svi indikatori za nadgledanje jasno definirani na osnovu glavnih informacija, objektivnih i mogućih utjecaja identificiranih u SEA studiji?
- 7 Kada se putem nadgledanja utvrde značajne štetne posljedice, je li SEA studija jasno definira obaveze o aktivnostima koje trebaju poduzeti kao odgovor na ove negativne posljedice?
- 8 Je li naveden plan kako će se zainteresirani subjekti informirati o ovim neželjenim posljedicama?
- 9 Je li predložena shema nadgledanja uključuje praćenje mogućih prekograničnih posljedica?
- 10 Ako je to slučaj, je li jasno kako će se potencijalno pogođena strana zemlja obavijestiti o rezultatima nadgledanja i učestvovati u akcijama kao odgovor na bilo kakve negativne posljedice?

KORISNI IZVORI

Pregled okolišne studije pomoću pitanja u ovoj listi će prikazati ispunjava li studija svoju svrhu – provjerava predloženu politiku, plan ili program i osigurava da oni ne uzrokuju nepoporavljivu štetu okolišu te predlaže mjere ublažavanja kako bi se ublažili određeni neizbježni utjecaji. Ova lista je dizajnirana kako bi pomogla onima koji se ne susreću svakodnevno sa procjenama utjecaja na okoliš, a žele konstruktivno i vjerodostojno sudjelovati u procesu donošenja odluka. Nažalost, sva pitanja koja postavite i interes koju iskazu nevladine organizacije i lokalna zajednica mogu ostati neodgovoreni i zanemareni. Također mogu postojati drugi nedostaci u procesu strateške procjene utjecaja na okoliš koja nisu obuhvaćena u ovoj listi, kao što su kvaliteta sudjelovanja javnosti koja značajno može ograničiti pristup donošenju okolišnih odluka. U slučaju da se to dogodi, navedeno je nekoliko izvora koji su javno dostupni:

Aarhuska konvencija.

Konvencija o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristup pravosuđu u pitanjima okoliša – poznatija kao Aarhuska konvencija – dodjeljuje javna prava i nadlažbe potpisnicama i vlastima da ispune obaveze (i) pristupa informacijama, (ii) sudjelovanja javnosti i (iii) pristupu pravosuđu koje imaju članovi lokalne zajednice. Konvencija povezuje okolišna i ljudska prava te vladinu odgovornost i zaštitu okoliša fokusirajući se na demokratsku interakciju između javnosti i organa vlasti. U okviru Sekretarijata Konvencije osnovan je Odbor za usklađenost kako bi nadgledao je li rad zemalja članica u skladu sa konvencijom. Javnost može uspostaviti kontakt sa Odborom ako smatraju da se zemlje članice ne ponašaju u skladu sa konvencijom.

Više o Aarhuskoj konvenciji:

<http://www.unece.org/env/pp/introduction.html>

Detalji za podnošenje slučaja nepridržavanja pravilima, kao i pregled prethodnih prijava:

<http://www.unece.org/env/pp/pubcom.html>

Bernska konvencija.

Konvencija o očuvanju europske divljine i prirodnih staništa – poznatija kao Bernska konvencija – je obvezujući internacionalni zakonodavni instrument u polju zaštite okoliša koji obuhvaća cjeloukupno prirodno naslijeđe europskog kontinenta. Konvencija cilja da se osigura očuvanje divljih vrsta flore i faune te njihovih staništa sa posebnim naglaskom na ugrožene i osjetljive vrste. Sukladno tome potpisnice se obvezuju da će poduzeti sve prikladne mjere kako bi osigurale zaštitu staništa divlje flore i faune, čak i tijekom odluka o razvoju. Mehanizam nadgledanja, poznatiji kao arhiva slučajeva, je postavljen kako bi omogućili nevladinim organizacijama, znanstvenoj zajednici i privatnim licima da podnesu primjedbe o mogućim prekršajima prema konvenciji.

Više o Bernskoj konvenciji:

<https://www.coe.int/en/web/bern-convention>

Detalji za podnošenje slučaja nepridržavanja pravilima, kao i pregled prethodnih prijava:

<https://www.coe.int/en/web/bern-convention/monitoring>

SEA protokol uz Espoo konvenciju.

Konvencija o prekograničnoj procjeni utjecaja na okoliš – poznatija kao Espoo konvencija – obvezuje potpisnice da procjene prekogranični utjecaj na okoliš koje imaju određene aktivnosti u raznoj fazi planiranja. Također propisuje osnovne obaveze država da obavijeste i konsultiraju se jedna sa drugom na svim velikim projektima ukoliko postoji mogućnost da će se pojaviti značajni štetni utjecaji na okoliš na teritoriju više država. Protokol o Strateškoj procjeni utjecaja na okoliš nadopunjuje Espoo konvenciju tako što osigurava da pojedine potpisnice u najranijim fazama integriraju procjenu utjecaja na životnu sredinu u svoje planove i programe te time pomognu u postavljanju osnova za održivi razvoj. Odbor za implementaciju je utvrđen kako bi nadgledao rad potpisnica i primjenu njihovih obaveza prema Espoo konvenciji i SEA protokolu. Javnost i nevladine organizacije mogu podnijeti informacije komitetu ukoliko su zabrinuti sa radom potpisnica i njihovim pridržavanjem pravilima konvencije.

Više o Espoo konvenciji i SEA Protokolu:

<http://www.unece.org/env/pp/introduction.html>

Detalji za podnošenje slučaja nepridržavanja pravilima, kao i pregled prethodnih prijava:

http://www.unece.org/env/eia/implementation/implementation_committee.html

Više informacija na:
CO-SEED
www.co-seed.eu

E-mail: info@co-seed.eu
Tel: +387 36 830 270

Koordinator projekta:
WWF – Turska

Partneri projekta:
INCA - Instituti per Ruajtjen e Natires Shkiptare Shokata, Albanija
Udruga Dinarica, Bosna i Hercegovina
Green Home - Zeleni dom, Crna Gora
BPSSS - Društvo za zaštitu i proučavanje ptica Srbije
WWF Adria

Verzija za printanje je dostupna na web stranici:
<http://co-seed.eu/bs/publikacije/istrazivanja>

Ovaj projekt
financira
Europska unija

Autori fotografija:

Goran Šafranek (COVER)

WWF (str. 1, 5, 10, 13, 14, 15, 25, 29, 33, 37, 39)

Michel GUNTHER (str. 9, 21, 27)

Andrija Vrdoljak (str. 3, 11, 17, 19, 23, 27, 31, 35)

ACD Systems Digital Imaging (str. 7)

Ova publikacija je urađena uz pomoć Europske unije. Sadržaj ove publikacije je isključivo odgovornost partnera za implementaciju CO-SEED projekta i ne odražava stavove Europske unije.

